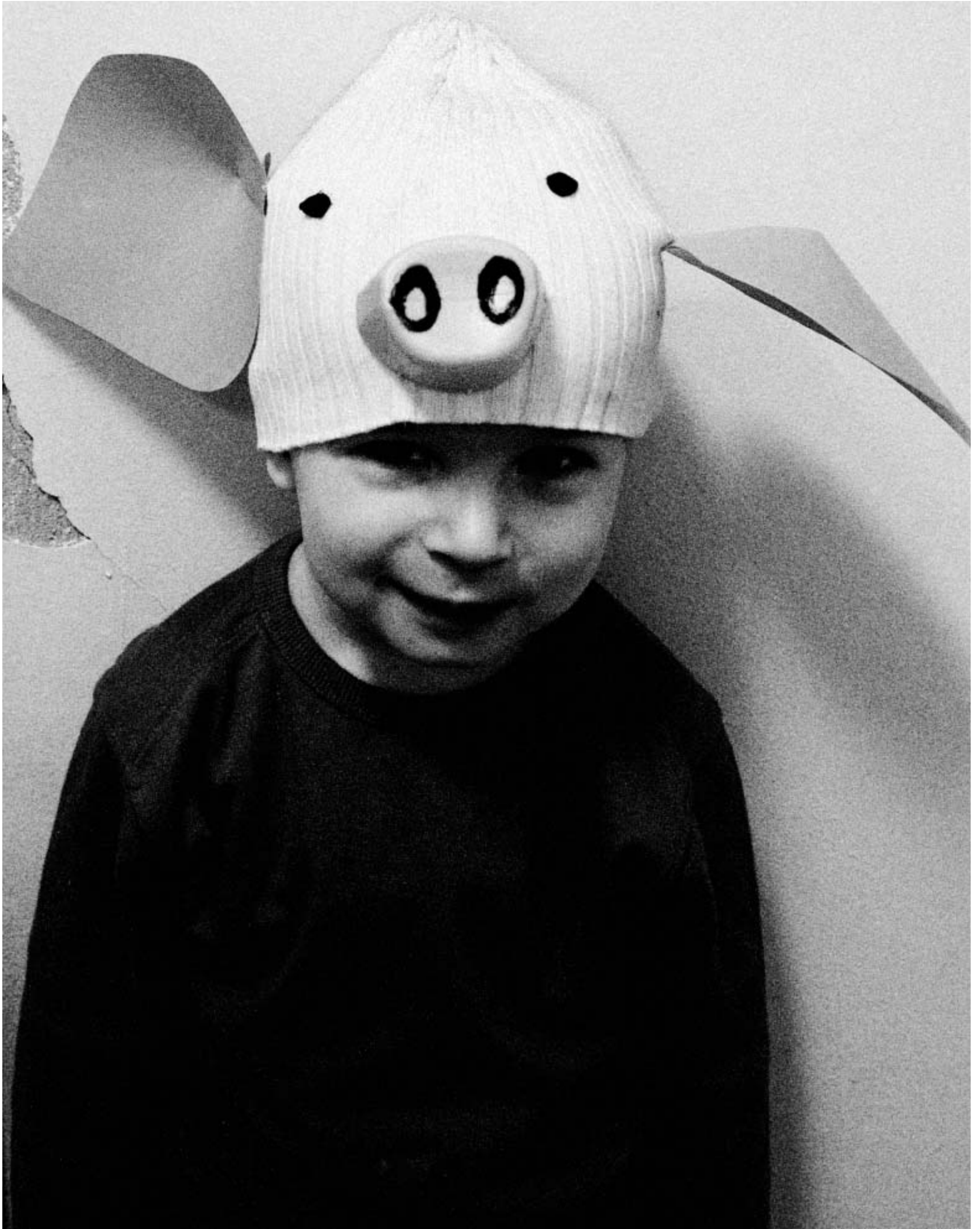

TSOON

www.no99.ee / www.saal.ee / www.vonkrah.ee / www.nyyd.ee

Intervjuu filmi “Tabamata ime” režissööridega

Marianne Kõrver

Mis Andres Maimikul, Jaak Kilmil, Marko Raadil, Marianne Kõrveril, Arbo Tammiksaarel ja Rainer Sarnetil arus oli, kui nad vana tolmuse Vilde riuililt võtsid ja kinolinale panid, selgub nüüd!

Miks just Vilde ja “Tabamata ime”?

Andres Maimik: Kui Jalakas käis välja mõtte, et peaks Krahliga ühist filmi tegema, siis põhiprobleemiks oli ühise teema leidmine. Igaühel meist olid taskud pungil kõikvõimalikest ideeuppidest, aga neid ei saanud ühiseks tervikuks siduda. No ja siis kaaluti läbi terve hulk kõikvõimalikke eesti autoreid. Ühe teose kohta krimpsutas üks nina ja teise kohta teine, kuni lõpuks jõuti igihalja Vildeni, mis sai omamoodi kompromissvariandiks. Õnneks on “Tabamata imes” omajagu aktuaalseid teemasid, mis ka tänapäeva kontekstis vastu kõlisevad. Jaotasime algselt näidendi stseenide kaupa omavahel ära, kes mingit osa hakkab lavastama. Kui ma algteksti lõpuks läbi lugesin, siis tõusis küll nutumaik kurku – nii palju sõnavohavust, nii palju teatraalsust, nii palju manierismi - täielik salongidraama. 200 lehekülge 4 vaatuses - Vildele justnagu oleks makstud sõna pealt. Mis kuradi filmi sellest saab üldse teha? Õnneks aga loobuti peagi stseenijaotusest ning igaühele anti vabad käed teksti tõlgendamisel.

Jaak Kilmi: Igasuguseid ideid oli. Algas sellest, et kuskil tiirles idee, et võiks teha lühifilmide kasseti, st erinevad lühifilmid, mida ei seo mitte miski peale selle, et neid esitatakse koos. Istusime Krahli baaris, igal ühel oma ettekujutus ja siis tuligi see mõte, et peaks mingi kirjandusteose ligi võtma. “Ekke Moor”? “Tõde ja õigus”? Tore, kui oleks vana ja tolmunud, mis esitaks väljakutse uuele nägemusele. Vilde “Tabamata ime” oli üks variantidest. Ühtaegu kopitanud ja teisalt kaasaegne teema. Välismaise tunnustuse otsimine on eesti kultuurile ja meediale vist alati oluliseks probleemiks olnud. Otsustasime, et ainukeseks piiranguks jääb Vilde loo moraal. Et see oleks Eduard Vilde krestomaatilise teksti vaba tõlgendus. Et igal režissööril on tema lühifilmi piires vabad käed nii sisulises kui vormilises mõttes.

Marko Raat: Mäletan, et oli vaja leida otsetee teatrist filmi. Kuna ühe materjali sobitamine kõigile on nagunii natuke vägivaldne tegevus, siis otsisime eelkõige kooli ja kultuuri kohustusliku kirjanduse nimekirjast mõnda sellist, mida tasuks uuesti meelde tuletada. Loopisime kohalike klassikute nimesid ja teoseid, kuni “Tabamata ime” kõige rohkem segama jäi. Tundus huvitav, seda enam, et ma polnud lugenud. Aga seda ma ei julgenud kohe öelda.

Mis sind “Tabamata ime” puhul kõige rohkem erutas? Millest su film räägib?

Andres Maimik: Ma valetaks, kui hakkaks rääkima intellektuaalsest erutusest või loomingulisest väljakutsest. Kuna olen suhteliselt antiintellektuaalne režissöör, siis ma ei püüdnudki tabada ajatuid teemasid ja üldinimlikke momente, ei nimetat igatsust ega magusat valu. Võib-olla johtub see dokumentalisti taustast, aga enim käivitavad mind elulised aspektid; see, mis on silmaga näha ja käega kombitav. Eilik kogemuslik materjal, mida ma ise olen läbi elanud või mida teised on vahendanud. Võtsin aluseks vana hea žanri – film filmirahvast ning ristasin selle pseudodokumentaali väljendusvahenditega. Pooled kõrvalosalistest mängivad iseennast ja mitmed mängivad mõnda teist tegelikult eksisteerivat isikut. Täpsemalt on tegemist ühe persekukkunud filmi persekukkunud esilinastusega, kus kõik üritavad halva mängu juures head nägu teha, kuni see skisofreenne silmakirjalikkus muutub Leo Saalepile (kes minu episoodis on noor lootustandev filmirežissöör) endalegi talumatuks. Nagu see eesti (kino)värk käib – kõik siin kõiki tunnevad ja üksteist sarjavad. Ei mingit universaalsust, puhas lokaalne värk.

Marko Raat: Minu “Tabamata ime” räägib lihtsast kauboist, kes sattus kunsti libedale jääle ja igatseb nüüd tagasi endise kõrtsipianisti elu järele. Lugesin näidendi läbi ja sain aru, et ega Vilde hetkel päris minu teema ja veregrupp ei ole. Aga midagi selles vanamoodsalt lobisevas ja vohavas tekstis oli. Üsna pea sain ka aru, et midagi sisuliselt väga uut ja ootamatut ma kunstniku ja publiku vahelise suhte kohta ei oska öelda. Nii et seda osa näidendi satiirist või romantilisest alltekstist ma endale baasiks võtta ei saa. Jäävad suhted kolmnurgas ja barokne tekst.

Ja ülejäänu tuli iseenesest. Mind oli juba pikemat aega painanud Bachi muusika. Ja Vilde tekst on puhas barokk: liialdav, täis tundeseisundeid ja meeleliigutuste otsekirjeldusi, ebaloomulik, kummaline, ekstsentriline, puhas meeleline ilu.

Ja Vilde on ka täielik polüfonia: Kõik hääled on võrdsed ja ajavad erinevate meloodiatena samal ajal oma asja.

Vesterni keskkonna lisamine Bachile tuli juba väga loogiliselt. Von Krahli baar on kui valmis saloon. (Kuna me leppisime alguses eriti ahistavates ja dogmaatilistes tingimustes kokku nii, et ka filmimine peaks piirnema Von Krahli majaga. Aga lõpuks olime vist ainult Arbo ja mina, kes seda järgsid.) Ja kui oli otsustatud, et tuleb vestern, siis oli selge, et ega teistesse Tallinna restoranidesse me ilmselt hobusega sisse ei saaks.

Jaak Kilmi: Leo Saalepi väidetav rahvusvaheline läbimurre on kujundanud temast siinse kultuuriüldsuse silmis kauaoodatud eesti kultuuri päästeingli. Leo Saalepi esitlemine kohalikule kultuuriüldsusele on üsna ilmekas episood Vilde näidendist, ehk siis kohaliku kauaoodatud kultuuriheerose imetlev vastuvõtt. Samasugused tüübid sama mõtteviisiga innustuvad samasugustest Leodest ka praegu. Hoolimata Vilde arhailisest keelepruugist on isegi nende jutt sama. Teisalt erutas mind mõte, et kuidas nii vohavast ja pealtnäha ebaatraktiivsest episoodist võiks teha naljaka filmi. Et kuidas selline situatsioon näeks välja tänapäeval. See oli rohkem nagu väljakutse.

Minu loo tegevuspaigaks on fotostuudio, kus seltskonnaajakirja jaoks pildistatakse Eestisse naasnud tuntud pianisti Leo Saalepit, kes poseerib romantilise aktina kontsertklaveril. Ent ühel hetkel sekkuvad sündmuste kulgu varjud minevikust ja asi võtab ootamatu pöörde.

Marianne Kõrver: Mind huvitas geeniuuseks olemise võimalikkus laiemas mõttes, Marcus Aureliuse igahaljas mõte - kui tahad kuulsaks saada, siis mõtle, KES on need inimesed, ke lle silmis tahad kuulsaks saada, ja MILLISED nad on. Geenius on ju ikkagi kellegi teise, tõenäoliselt mõne “arvamusliidri” ja tema jüngrite subjektiivne hinnang. Kuidas geeniused sünnivad, mis peab selleks tegema, et geeniuuseks saada, ja mida kindlasti teha ei tohi, et geeniuusestaatust säilitada - neid teemasid peaks minu film puudutama.

Minu film viib Vilde kunstnikudilemma *performance*kunsti maailma. Ma ei ole kunagi eriti aru saanud sellistest kultuurikriitikas levinud mõistetest nagu “piiride ületamine” või “lõpuni minek”. Mida see tähendab? Mida selleks tegema peab? Mis piiridest üldse räägitakse? Kus see lõpp on? Kas see tähendaks šokeerimist? Kas tänapäeva kultuuritarbijat on üldse võimalik millegagi šokeerida? Minu film ei tohiks küll kedagi šokeerida, aga vähemalt pakub *performance*kunstnik Leo Saalep välja omapoolse versiooni “lõpuni minemisest”.

Arbo Tammiksaar: Mind erutas Vilde mehelik sarm, tema kirjutise varjamatu seksuaalsus, isegi pornograafilisus. Üksteisele tahakeeramine.

Rainer Sarnet: Vilde on kriitiline realist. Dramaturgina on ta strindberglikult terav. Eesti dramaturgiast on vahest

veel Vaino Vahing sama konfliktne. “Tabamata ime” räägib kunstnikust ja kunstiseltskonna ning -tööstuse vastuoludest. Kumb kumba ära kasutab? Rooska saavad mõlemad pooled, sest üks ole ju kokkulepped kunstniku ja tööstuse vahel vastastikused. Kuigi näidendi lõppedes näeme, et panused pole võrdsed. Lõpuks on ikka kunstnik see, kes oma naha turule toob ja selle eest vastutab.

Kui oluline oli filmi tegemise puhul truüksjäämine autori algmaterjalele?

Marko Raat: Ei ole. Aga mina jäin üsna tekstitruuks. Tundus huvitav kuulata ühe sama asja ütlemist eri moel. Sain tänu Vilde dialoogivariatsioonidele Bachi fuugadega veel paremaks sõbraks. Ehk siis Suumani Sassi vabalt tsiteerides: “Kuna mul midagi öelda ei olnud, siis ma oma peamiselt luuletasin...”

Jaak Kilmi: Minu filmi (kaas)stsenaristiks oli Urmas Vadi. Me koos genereerisime minu algse idee põhjal selle loo, mis on praeguse filmi aluseks. Kogu dialooginduse ja tegelaste psühholoogilised sügavused ja madalused ja muu jätsin puhtalt tema kirjutada. Minu teada jättis ta Vildest üks-üheselt sisse vaid ühe repliigi. Lugu ise on muidugi Vilde “Tabamata ime”. Sisuliselt üsna täpselt järgitud, samas suure tõlgendusvabadusega. Näiteks kui Vildel on Leo Saalep muutunud psüühiliselt inimvareks, et mitte öelda zombieks, siis meil muutub ta ka füüsiliselt.

Arbo Tammiksaar: Oluline oli vaid teema, mitte algupärandidruudus.

Marianne Kõrver: Stsenariumis oli mul kogu Saalepi naisliin autoritruult kirjas. Veidi arhailisest kõnepruugist hoolimata on tegu väga kaasaegselt mõtestatud tekstiga. Ei näinud põhjust seda ise hakata ümber kirjutama. Montaažis selgus tõsiasi, et kogu naisliin hägustab filmi põhiideed ning sündis otsus kogu see Vilde-värk viimse lauseni välja visata.

Andres Maimik: Vilde algtekstist on alles vaid tegelaste nimed.

Rainer Sarnet: Olulised olid mõned Vilde konkreetSED laused, näiteks: “Me oleme metsinimesed. Kultuurikliima pureb selliseid kõige õelamini.”

Kas teatris filmi lavastamine erineb kuidagi tavalisest filmitegemisest?

Marko Raat: Võib-olla tõesti. Kui selle all mõelda seda, et teatris on näitetrupp ja püsiv meeskond kogu aeg olemas. Erinevalt nn “tavalisest” filmitegemisest, kus kogu kooslus saab reeglina alles protsessis kokku. Aga põhimõtteliselt peaks nagunii iga filmi või teatrilavastuse tegemine olema kõigest eelnevast erinev ja eriline kogemus.

Andres Maimik: Ei oskagi öelda. Oma nimekate kaasrežissööridega võrreldes olen ma täielik algaja mängufilmilavastaja ning sellest johtuvalt puudub korralik võrdlusmaterjal. Võib-olla oli produktsioon väiksem ja kodusem. Ja finantsiiliste probleemide tõttu ka liiga forsseeritud ajagraafikuga. Seda, et raha põle, on muidugi üldine eesti filmi jama. Aga samas oli entusiasm rohkem. Ja kui Krahli näitlejatega on saavutatud hea kontakt, siis võtteplats säriseb loomingulisest õhinast ning improvisatsioonilustist. Mitte keegi ei loiva kaamera ette eesmärgiga teha käbens oma zajoob ära, et pääseda kiiremini õhtale.

Jaak Kilmi: Ma näen oma filmi ikkagi eraldi lühifilmina, kuigi tegevus toimub ühes ruumis ning koha ja aja ühtsus on kah loosse sisse kirjutatud. Selles mõttes on ta teaterlik. Ent protsessi ja mahu poolest ei näe ma erinevust mistahes lühifilmi tootmisest.

Arbo Tammiksaar: Ei tea.

Kas filmi tegemisele seatud piirangud (samade näitlejate kasutamine, piiratud tehnilised võimalused) ahistasid sinu režissööriideid või tekitasid kokkuvõttes mingi uue kvaliteedi?

Marko Raat: Kipun halvad asjad unustama. Ei mäleta. Küllap piirangud ikka rohkem inspireerisid, kui ahistasid. Ainult öövõtteid küll kellelegi ei soovita, tagurpidi päevarežiim ei toimi reaalsuses. (Kuna filmisime töötavas baar-restoranis, siis algasid meie võtted kell üks öösel.) See on enesepettus, et inimesed siis päeval ei tee midagi ja ainult magavad.

Andres Maimik: Juba Dogma manifest kutsuti ellu selleks, et piirangute abil avada meel uueks inspiratsiooniks. Ehk kõik mis ei tapa, teeb meid sensitiivsemaks. Sellest ma vist juba rääkisin, kuidas esialgu tegi Vilde teatrile kirjutatud baastekst nõutuks. Aga kui see jama sai ületet, siis läks nigu lepsi reega mööda kruavi äärt. Väike probleem oli sellega, et näitlejad olid eelnevalt oma tegelaskujude peale kinnistatud. Kuna ma filmisin oma jao viimasena, siis mõtlesin, et vangerdused näitlejate ning nende kehastatavate rollide vahel väldivad *type-castingu* stampe ning toovad uusi ootamatuid vaatenurki. Põhiosas sain oma tahtmise. Ja selle üle on mul väga hea meel, et Leo Saalepit jäi mängima Taavi, mitte Juhan, nagu ma algselt olin planeerinud. Mõlemad on praeguses rollijaotuses täielikud kompvekid. Ja viimasena pidin silmas pidama, et ei tekiks ülejäänud viie episoodiga liiga palju kordusi. Täielikult vältida neid on

ilmvõimatu, ent suuremas jaos õnnestus meil karakterid nõnda ümber konstrueerida, et tegelaste omavaheline suhtekorraldus leiaks uusi ja paradoksaalseid avaldumisvorme. Palju aitas sellele kaasa ka kunstnik Reet Ausi oivaline kostüümivalik.

Jaak Kilmi: Kuigi me tegime ühte ja sama filmi, ei arvestanud me üksteise asjadega. Tegemist on kuue režissööri tõlgendusega Ed. Vilde “Tabamata imest”, täpselt nii nagu keegi materjalile lähenemisel vajalikuks pidas. Algmaterjalile truuks jäämine oli mulle ikka tähtis. Nii kokkuleppeliselt kui ka piirangu mõttes. Vana tõde, et piirangud toidavad fantaasiat. Väga mänguline oli mõelda, kuidas üks või teine Vilde eelmise sajandi alguse tegelane või näiteks keskkond võiks väljenduda praegusel ajal ja et oleks lahe ka. Kuigi ega see vana Vilde ei piiranud ju tegelikult. Kuigi vormiliselt puhas õudus ja peavalu, on “Tabamata imel” tugev lugu, hea dramaturgiaga, nii et ikkagi pigem inspireeriv.

Marianne Kõrver: Pean tehnilistest piirangutest rääkides au andma Rein Marani pädevale õppetööle filmikoolis, kus esimese kursuse tudengitele õpetatakse vaeste inimeste moodi filmi tegema. Seda küll loosungi all, et nii tehakse filme. Tol hetkel ei osanud sellest piisavalt lugu pidada, aga salli-, liivakoti- ja ratastoolitehnika detailne tundmine ja leidlikkus uute sarnaste vaeseinimesetehnikate arendamisel on siiski ilmselt kasuks tulnud. Ma kasutasin näiteks isetehtud relse, mis “Eesti balladidel” näitlejaid ühest lava otsast teise sõidutas. Aga kui kaamera stabiilselt liigub, siis ma usun, et vaatajal on sügavalt ükskõik, kas see kaader on üles filmitud *Panther Evolutioniga* või sallitehnikas.

See ei tähenda loomulikult seda, et ma ei hinda tehnilist kvaliteeti või et mul oleks midagi professionaalse filmitehnika kasutamise vastu, aga alternatiivse filmitegemise võimaluse olemasolu peab olema elementaarne. Sellistel võtetel on oluliselt tugevam loominguline energia nii võttegrupil kui näitlejatel – kõik on vabatahtlikult tulnud võtteplatsile ainult sellel eesmärgil, et sünniks võimalikult hea film.

Arbo Tammiksaar: Piirangud olid seatud eelkõige teiste režissööridega. Tohtu aeg kulus kooskõlastamiseks ning nagu selgus hiljem, ei täidetud neid kokkuleppeid niikuinii. Minu tehtu jaoks osutus see otsustava tähtsusega asjaoluks – filmitud lõigud pidi hiljem monteeritama üheks tervikfilmiks, kuid tegelikkuses ei vaevunud keegi teine sellest põhimõttest kinni pidama. Seega on need irdsetena mõjuvad stseenid vaid osa kujuteldavast tervikust. Sellistena neid võtkegi.

Rainer Sarnet: Ega uus kvaliteet eelarvest väga palju ei sõltugi. Vaese filmi voorusest on palju räägitud, mobiilsus, väiksem kramp ja vastutus. Kõik tegijad on vabatahtlikult sellega nõustunud ja südamega asja juures. Tegelikult pole aga sugugi vähem õilsam filmi ka suurema raha eest teha. Odava filmi ideoloogiat ei tohiks demagoogiliselt ära kasutada. Nagu öeldakse: “Kiida lolli, loll poeb ka nahast välja”.

Intervjuu filmi “Tabamata ime” režissööridega.
Marianne Kõrver

Rahvuse säilimiseks on vaja hullumeelset ideed.
Vestlus Kalev Katusega

Eestis võimul thatcheristid ja populistid. Milles küsimus? Kolime Berliini!
Erki Laur

Tsooni Tüdruk.
Anni

Kuidas edasi?
Vestlus Andrei Hvostoviga

Avant-garde on ajalugu. Meie ei ole.
Juhan Ulfsaki vestlus Veit Spengleriga

Jacques Tati “Playtime” on satiir modernistliku ühiskonna transparentsete ideaalide üle. “Playtime” on kaasaegne muinasjutt.
Andres Lõo

Armasta kõike sa.
Ernst Enno

TSOONI annavad välja teater NO99, Von Krahli Teater, Kanuti Gildi SAAL ja NYJD Ensemble.

NO99 on asutatud 2004. aastal. Teater on välja toonud kümme uut lavastust, mille seas on lood kangelastest, sõjast, armastusest, võimust, sõprusest jne. Teatri kunstiline juht on Tiit Ojasoo, peakunstnik Ene-Liis Semper. Trupis on kümme näitlejat: Tambet Tuisk, Gert Raudsep, Kristjan Sarv, Mirtel Pohla, Jaak Prints, Andres Mähar, Sergo Vares, Rasmus Kaljujärvi, Inga Salurand ja Risto Kübar. Teater asub Tallinnas aadressil Sakala 3. Teatri koduleht on www.no99.ee.

Von Krahli Teater on asutatud 1992. aastal, olles esimene järjepidevalt kaasaegseid lähenemisi pakkuv teater Eestis. Täna on välja toodud mitukümmend lavastust, kus tõlgendatakse nii rahvusvahelist kui eesti klassikat, aga ka kaasaegseid oopereid jne. Teatri kunstiline juht on Peeter Jalakas, truppi kuuluvad Taavi Eelmaa, Juhan Ulfsak, Riina Maidre, Liina Vahtrik, Erki Laur ja Tiina Taurate. Teater asub Tallinnas aadressil Rataskaevu 10, koduleht on www.vonkrahli.ee.

Kanuti Gildi SAAL on asutatud 2002. aastal. SAALis toimuvad kaasaegse tantsu etendused, kus astuvad üles nii siinsed kui välismaised autorid. Samuti korraldab SAAL erinevaid kaasaegsele tantsule (ja ka nt *performance*-ile) pühendatud festivale. SAALI teatrijuht on Priit Raud, SAAL asub Tallinnas aadressil Pikk 20, koduleht on www.saal.ee.

NYJD Ensemble’i esimene kontsert toimus 1993. aastal. See on uue muusika ansambel, milles mängivad riigi parimad noored instrumentalistid. Kavva kuulub peamiselt 20. sajandi muusika, osaletakse ka muusikateatriprojektides. Tihe side on ansambliil Eesti kaasaegsete heliloojatega, kellelt tellitakse uusteoseid. NYJD Ensemble’i kunstiline juht on Olari Elts, koduleht asub aadressil www.nyyd.ee.

TSOON
Toimetajad: Eero Epner, Juhan Ulfsak, Priit Raud, Siiri Siimer
Kujundaja: Martin Pedanik
Fotod: Erki Laur (kaas, lk 14), Inga Salurand (lk 6/7 - lavastus ГЕП)
ISSN 1736-5260

Rahvuse säilimiseks on

Vestlus Kalev Katusega

Milline on rahvastiku juurdekasvu või säilimise üldised mudelid? Ja milliste meetmetega on võimalik rahvaarvu alles hoida ja kasvatada?

Kusagil 19. sajandi keskpaigas saab alguse demograafiline üleminek. Peamiselt Euroopas asunud riigid või eurooplastega asustatud maad olid siin esimesed (välja jättes Prantsusmaad, kus see algas varem). Teised rahvad teevad demograafilises arengus läbi täpselt samasuguse tsükli, aga kuni 200-aastase ajanihkega. Euroopas juhtus nii, et sündimus langes kümnekonnas riigis enne Teist maailmasõda alla taastetasandi, kuid sellele järgnes korraldus beebibuum. Kusagil 60ndatel jääb sündimus juba süstemaatiliselt alla taastetasandi ning täna on Euroopas üks riik teise järel alla taastetasandi. See tähendab aga seda, et lapsi pole enam piisavalt, et rahvaarv säiliks. Näiliselt püsib rahvaarv siiski kõrge veel 60-70 aastat peale sündimuse langust, kuid seda juba vanade inimeste arvelt. Püüd laste arvu tõsta või taastetasandit saavutada on Euroopas suhteliselt pikk katsetuste seeria, umbes 50 aastat, ning isegi valitsused on aru saanud, et lihtsakoelised meetmed (maksame raha, ehitame kortereid jms) ei toimi. Muuseas, Eestis on sündimus viimasel ajal küll umbes kaks ja pool aastat tõusnud, aga see pole tingitud emapalgast või muudest majanduslikest meetmetest, vaid see on struktuurne nihe, mis kestab veel umbes poolteist aastat, mitte kauem – see on selge. Euroopas on seega erinevaid meetmeid proovitud ja on selge, et rahaga ei saa. Nii ongi üldine seisukoht ka teaduses, et vajatakse hullumeelset ideed. Me peame mingit suhteliselt olulist ühiskonna alustala nihutama. Mida täpselt, pole teada – kuidas ühiskond vastu võtab, pole selge, aga on vaja. Ei ole muidugi tõenäoline, et lahenduse leiavad kõik rahvad üheaegselt. Need, kes leiavad, on teistest järgmistel sajanditel hoopis edukamad, ja need, kes ei leia, on õnnetumad, võib-olla surevad isegi välja. Uus rahvaste ülesrivistumine toimub aga kindlasti – see on selge.

Miks praegu siis sündimus kasvab?

Praegu on sünnitusealisi naisi väga palju. Aga nad on naised, kes pärinevad 22-25 000listest põlvkondadest.

Sündimus langes 1998. aastal 12 000ni millegagi. Kui see põlvkond jõuab sünnitusikka, siis on neid kaks korda vähem kui praegu sünnitavaid naisi.

Sündimuse küsimused ei ole reguleeritud seega materiaalsete asjade poolt, vaid nihete poolt mentaliteedis. Kas langus on paratamatu?

Demograafiline üleminek viib struktuurile, kus rahvaarv enam ei kasva ning aeg, mil eestlaste arv ainult kasvab, ei tule enam eal. Ent see ei tähenda, et ta peaks väga palju vähenema. Praegu on Eestis sündimus umbes säärane, et põlvkonna jooksul kaotab rahvas kaotab kolmandiku. See on päris kindlasti liiga palju ja pikalt ei saa nii olla.

Muide, 1990ndate alguses helistas mulle üks toonane Rahvarinde aktivisti ja ütles, et demograafide ülesanne on öelda, kuidas oleks eestlasi kaks miljonit ja võimalikult kiiresti. Ma siis arvutasin välja, kui palju lapsi peab igal naisel olema ja kandsin ette. Alustasin: “Kui 25 aasta jooksul...”, aga juba katkestati: “Ei, see on liiga pikk aeg”. Ma siiski jätkasin: “...siis need arvutused näitavad, et igal naisel peaks sündima 15 last, aga kui 50 aasta pärast, siis kuus või seitse.” Ehk teisisõnu – rohkem kui iial keskmiselt on sündinud lapsi. Toru visati ära.

Ent kui küsida, mida siis ikkagi tuleks ühiskonnas teha, siis enamik teadlasi ütleb, et viga on ühiskonnas endas. Viga on selles, et inimese elu on 70-80 aastat, aga ühiskondlik struktuur on nii ehitatud, et pidevalt tungivad peale hetkelised väärtused: tehke täna nii ja homme naa. Kõik, mis väärtustab lühiajalist, vastandub rahvastikule. Kui sa lapse saad, siis annad talle 20 aastat. Kui sa näed, et ühiskond ei mõtlegi 20 aastat stabiilne olla, vaid piirdub nelja aastaga ja mõttega, et “küll me siis neile valimistel ära teeme”, siis ei saa sa enam loota ühtse struktuuri püsimisele ja pead võtma vastutuse enda peale. Eile oli vist uudis, et Tartus pannakse kool kinni – säärased näited. Ajakirjanduse peegeldus oli muidugi nii, et küsimus on ärimeeste-vaheline, jättes kahe silma alt välja teise poole ehk laste poole. Ühiskond on ehitatud lühemaajalise tsükli peale ja see segab. Selleks, et rahvastiku areng ja taaste oleks normaalne, peavad ühiskonna teised valdkonnad esimese võimalusena võtma pikema tsükli peale. ÜRO teeb rahvastikuprognose 50 aasta peale, soovitudes teha ka

majandusprognoseid nii pika aja peale. Mõnel riigil tõesti nii on, aga Eestis on koguni arvud (mitte prognoos) nelja aasta peale. Ma saan aru, et nii on palju raskem, aga see mõte... Kui me tahame rahvastiku arengut korda teha, siis enim segab ühiskonna igapäevane korraldus. Majandus on ju niikuinii loomupäraselt tsükliline. Selle asemel, et seda natuke loomupärasemalt pikema tsükli peale teha, tehakse veel lühemaks.

Kes peaks muutuse algatama? Poliitikut, ajakirjandus, arvamusiidrid?

Eesti poliitikutest on see jutt üsna kaugel, sest säärane mõte välistab mängu, vastused on konkreetsed ja poliitikutud solvuvad. Seda ma julgen kinnitada. Ma olen näinud, kuidas paljude silmad tuhmuvad, kui neile öelda, et rahvastiku arengus ei juhtu nelja aastaga midagi. Eesti jaoks on see päris uus maailm, kuid mujal on siiski meetmeid poliitilisel tasandil läbi viidud. Näiteks Prantsusmaa. Kõik tema naabrid on madalama sündimusega ning prantslased põhjendavad seda teadlike tegudega. Neil on näiteks rahvastikukomisjon, kus on eesotsas vabariigi president ja aseesimeheks rahvastikuinstituudi direktor. Nemad lasevad kõik tähtsamad otsused komisjonist läbi, seal tehakse rahvastikuaudit. Kui ühe või teise küsimuse puhul tuleb välja, et ühtmoodi otsus on rahvastiku arengule soodsam kui mõni teine otsus, siis otsustatakse demograafilise viisi kasuks. Ma küsisin kord direktori käest, kes oli seal olnud 20 aastat olnud, et mitu korda on olnud nii, et sa tuled ekspertiisidega ja arutluse tulemusel selgub, et rahaline või mõni muu eesmärk on tähtsam. Ta hakkas naerma ja ütles, et meil tahavad ministrid ka järgmine kord saada valituks, nii ei ole juhtunud kordagi. Mitte kordagi. Pikaajalise töö tulemus on see, et nad on taastearvule suhteliselt lähedal.

Kas Eestis on mingid mentaliteedi erijooned?

Sündimus on siin tegelikult Euroopa keskmine. Muide, on rahvus, kelle puhul on täheldatud ainukestena Euroopas seda efekti, et kui ideaalne laste arv (kui küsitakse, mitut last soovitaks, kui kõik oleks soovi järgi) on üldiselt võrreldav ja see on alati üle kahe olnud, siis nende puhul see arv on langenud alla 2 (1,9) ja see on äratanud suurt tähelepanu, küsitakse, kas see tähendab pöördumatut

vaja hullumeelset ideed

mentaliteedinihet. Tegemist on sakslastega. Seda nähakse siiski väga tõsise ohuna, seda mõttemuutust on juba peaaegu võimatu pöörata.

Kas Euroopas on vahe põlisrahvaste ja immigrandide sündimuse vahel? Kas Eestis on laste saamise käitumine erinev venelaste ja eestlaste vahel?

Ikka on. See eristamine on igal pool. Kõik sõltub sellest, kui palju erineb sissesõitnute demograafiline areng põlisrahva omast. Väga jämedalt öeldes on immigrandide sündimus alati veidi madalam kui nende emamaal – immigratsioon vähendab sündimust alati. Ent kuhu nad tulevad, selles kontekstis võib see teisiti tunduda. Eesti kontekstis oli 1950ndatel immigrandide sündimus kõrge, 1960ndatel olukord võrdsustus. Kümneni lõpul toimus omalaadne krõks, kus eestlaste sündimus tõusis üle taastetasandi ja rahvus oli 15-20 aastat kõige olulisem tunnus. See, kas elati maal või linnas, kas oldi kõrgharidusega või ilma, see ei mänginud sel ajal nii suurt rolli kui rahvuslik kuuluvus. 1980ndatel hakkas nii Venemaal, Ukrainas kui ka siiasõitnutel sündimus taas tõusma ja jõudis eestlastega ühele tasemele. Aga Eestis on nähtus, mida esineb rohkem kui Lääne-Euroopas ja see on see, et immigrandide lapsed säilitavad oma vanemate regiooni sündimuse ning arenguloogika. Eestis läheb venelaste sündimus nii nagu Venemaal.

Kas ajaloost on teada ka näidet, et kui rahvus on jõudnud kriitiliste piirideni, siis hakkab toimuma poolmüstiline iseregulatsioon? Ilmselt mõtleavad mitmed eestlased, et praegu on meid piisavalt ning kui tõesti jääb väheks, küll siis sünnib juurde.

Reeglina on siis juba hilja. Kui langus on väga kiire, siis see ei tähenda mitte seda, et arv on väga suur, vaid seda, et kui meie suhteliselt väikesed põlvkonnad, mis on viimaste aastate jooksul sündinud – kaksteist ja pool tuhat aastas – jõuavad keskikka ning neil endil on sama palju lapsi kui nende vanematel, siis tähendab see, et neil on lapsi kokku seitse tuhat. Ja neil omakorda kolm ja pool tuhat. Ja nii edasi.

Mõni aeg tagasi oli poliitikute seas jutt, et “ikka on välja tulnud”, tuues näiteks Põhjasõja. Jämedalt oli enne Põhjasõda 400 000 inimest, peale sõda ja katku jäi järgi 150 000. Peaaegu kolmekordne vähenemine,

aga sajandi lõpuks oli jälle umbes 400 000 – taastus ära. Ent ma vaatasin kord, kui palju oli sünditusealisi naisi ning tuli välja, et neid oli sama palju, kui on Eestis viie aasta pärast! Kui on mingi kriis (sõda, nälg), siis surevad esimestena kõige nõrgemad ehk toona lapsed, keda siis oli umbes pool, ning vanurid. Alles jäid ainult “täisverelised” mehed ja naised. Ent kui tänapäeval see langus toimub, siis struktuur on selline, et pooled on pensioniealised ja nemad ei saa kindlasti lapsi. Seetõttu on arv petlik, struktuur on olulisem.

Üks Eesti erijooni olevat Teie sõnul see, et 1970ndate põlvkond on eriliselt küüniline.

Sündimuse langus toimus 1990ndatel ju väga kiiresti, peaaegu kaks korda. See aga ei tähendanud, et terve ühiskond muutus, vaid käitumist muutsid eelkõige need, kes 1990ndatel sündisid ehk siis 1970ndate põlvkond. Ja see oli ette teada, et see põlvkond on teistmoodi. Ta on kirjeldatav mitut viisi, aga ma mäletan, et 80ndate keskel, kui nad olid alles väikesed ja koolis, oli juba aru saada, et nad on teistmoodi. Olen paar korda viidanud ühele konverentsile 1987. aastal, mille jaoks tegin sündimuse prognoosi seitsme eri mudeli järgi ning kõik seitse varianti näitasid, et sündimus hakkab langema. Tegelik kiirus oli veidi kiirem, aga peapõhjus oli just 1970ndate põlvkonnas. Võib öelda, et sealt tuleb rohkem kurjategijaid kui ial varem Eestis mõnest põlvkonnast, aga samal ajal ka hästi asjalikke inimesi. Diferentsiatsioon on suur. Seda võib mitut moodi seletada, kuid üks võimalus on öelda, et see oli põlvkond, mis sai endale esimesed Nõukogude koolitusega õpetajad. Eestis säilis vabariigiaegne koolisüsteem 1960ndateni, siis hakkasid omaaegsed õpetajad või seal süsteemis hariduse saanud pensionile minema ja uued õpetajad tulid niimoodi, et kes mujale ei kõlvanud, saadeti õpetajaks. Aga see on muidugi spekulatsioon.

Kas oskate öelda, kuidas praeguse keskkoolilõpetajad käituma hakkavad?

See on üks teine seltskond küll, jah. Kui ma 1970ndate kohta ütlesin, et “küüniline”, siis võib-olla polnud see päris täpne. Üllataval kombel on see väga marksistlik põlvkond. Kõike mõõdetakse rahas, ükskõik, kas negatiivselt või positiivselt. Puhtalt kommunistlikud ideed.

1970ndate põlvkond on raha suhtes kuidagi tundlikum. Uues põlvkonnas ei tundu nii olevat, ka põlvkonnasisest eristumist on vähem.

Kui pessimistlik või optimistlik Te ise eestlaste tuleviku osas olete?

Oh, see on täpselt arvatav. Suuremas plaanis: ma arvan kahte asja. Niimoodi ilmselt ei ole, et inimkonda on sisse kavandatud iseene hukk. Rahvaarvu vähenemine Euroopas on samas kindel, siin ei ole midagi rääkida, see juhtub igal pool, Albaania kaasa arvatud. Aga kui me 12 miljardi pealt läheme tagasi 1 miljardi peale, siis see ei tähenda hukku, ning ma ei arva, et rahvaarv väheneks ja jääkski vähenema kuni nullini. Küll aga arvan ma rahvastikuteadlasena, et arvestatav hulk rahvaid kaob. Ja need on rahvad, kes ei suuda või ei taha oma ühiskonnakorraldust muuta. Need muutused peavad olema suhteliselt tugevad. Muutused ei tule mitte niivõrd rahvastiku arengust, kuivõrd majandusest. Majanduse areng on kogu aeg läinud niimoodi, et kui sa teed midagi hästi, tahad sa ka rohkem teha – kui kasum on suur, siis oledki parem. See aga lõpeb. Homne majandus ei saa keskenduda rohkemale. Rohkemat ei ole ju vaja, sest inimeste arv väheneb. Sa ei saa ju tomateid kaks korda rohkem süüa. Sa võid saapaid iga päev vahetada, aga kui iga poole päeva tagant seda tegema pead, siis läheb jamaks. Majanduse alused peavad olema tulevikus teistsugused. Need, kellel läheb edukalt, need ei tahagi rohkem toota. Riigi sekkumine peab majandusse olema järjest suurem, sest kui mõni hull tahab rohkem toota, tuleb ta peatada. Siin tulevad suured muudatused.

Kas Ansipi jutt, et inimareng on eespool majandusarengut ning hoopis majandus tuleks järgi võtta, on demagoogia?

See on muidugi demagoogia. Indeksit, millele Ansip viitab, teadlased ei kasuta, eriti Euroopa riikide kohta. See, et meie poliitikud seda kasutavad... noh, igasugu asju võib kasutada. Sündimust see ei suurenda.

Vestluse litereering

Eestis võimul thatcheristid ja populistid. Milles küsimus? Kolime Berliini!

Erki Laur

Alustuseks – see kirjutis ei ole üleskutse kukutada kuninganna Londonit tema pealinnatsoonilt. *God save the popculture & Britannia* nüüd ja igavesti!

Tahan hoopis kutsuda üles kohalikku noort kunstnikku või teatraali pakkima kergesse reisikotti oma Mac ja hambahari ning need uuesti Berliinis välja võtma.

Miks? Sest nüüd on küll see õige (loe: viimane) aeg käes ja kaua see *bohemianparty* seal kokkuõmmeldud siiamikaksiklinnas kestab, ei tea ükski allpool sõna võttev Berliini-ekspertki, aga eestlane ju aimab, et ega hea asi kaua kesta. Ühe lausega ära öeldes on fenomen järgmine: tänu madalatele üürihindadele ja vabadele pindadele Ida-Berliinis on sinna kolinud arvestatav hulk kunstnikke üle gloobuse ja moodustanud võimsa armee, mille lahinglipule on tikitud “alles neu!” ja mis annab kiire kogupaugu kohe, kui kuskilt pistab pea välja kodanlus, igavus või kommerts.

Muidugi: plaadid, mis Berliini stuudiotest lindistatakse, tulevad välja Inglismaal ja Ameerikas, seal proovitud teatritükid esietenduvad Pariisis, superdisain leiab omaniku Jaapanis ja tantsutükki tulevad inimesed Kanuti Gildi SAALI vaatama, sest Berliinis endas raha napib (sellest ei tule virulasel ennast segada lasta, küll meile annab Palmaru reisuraha).

Seega – Berliin on inimeste ja ideede kohtumispaik, kust leiad oma järgmise projekti jaoks ühest Prenzlauer Bergi tuhandest hämarast boheemlaste baarist (mis on vaatamata esmaspäeva õhtule tihedalt rahvast täis ja kus tee mit Jägermeister maksab kodused 4 euri) nii kunstniku, dramaturgi, videomehe kui 4 tantsijat. Niisiis, teotahelised noored, mingi tehke seal etendusi ja näidake pärast meile ka!

Parem olla reamees Berliinis, kui kindral Tartus, Kuperjanovi ühikas!

Berliini fenomenist:

Peeter Jalakas (*Esimest korda Berliinis kusagil 1984, alates 1989 lugematu arv kordi, järgmine kord lähen ilmselt järgmisel kuul*):

Berliin on ehedaim näide väikekodanliku eurooplase närve kōditavast trotslikust boheemlusest. Maguskibe meenus kunagi ka meie maailmajaos eksisteerinud tööliklassist. Piscator, Brecht, Volksbühne, stabiilne wursthind Alexanderplatzil.

Tiit Ojasoo (*Esimest korda kursusega 1999. aasta Theatertreffenil - saime 30 DEM-i päevaraha ja hommikul hotellis kalamarja - vabadus. Viimati sõitsin paar kuud tagasi läbi Berliini Hamburgi, sättisin nii, et saaks õhtul Volksbühnesse minna. Mais lähen ilmselt jälle nagu viimased viis aastat Theatertreffenile*):

Berliinis on alati väga rahulik. Kuigi kõiksugu naljakaid kebjakaid kohtab seal, politseinikud on hobustel ja kultuuri lademeis.

Mart Kangro (*Mina ja Berliin said laulatatud siis, kui Berliin vastas mulle, et tema armastab mind ka – minu armastusest ainiti poleks piisanud. Siiani on ta truu olnud. Ma olen sinna läinud alati, kui on kutsutud, vahel harva ka siis, kui endal on igatsus suur. Viimati kutsus jaanuaris ja mais tahaks jälle näha*):

Berliin kannab karakterit, mida iga teise suurriigi suur ja tähtis linn (nagu NYC ei peegelda USA-d ega Istanbul Türgit ja Tallinn Eestit, heh, heh). Berliin ja Saksamaa kaasageses tähenduses on kaks täiesti erinevat nähtust, lausa riiki. Berliinlased ei ole sakslased, see on omamoodi sootsium, vabam ja paindlikum, seeläbi ka atraktiivsem, mitte rikkam, küll aga suur ja lai just geograafiliselt. Kõigil on ruumi, aga ka kõiki on piisavalt palju, et mitte tunda üksindust.

Temas on piisavalt korrapära ja paras annus anarhiat. Ennekõike aga ajalugu, mis võimaldab näha kõiki värve – kui ühest otsast parandatakse, siis teisest juba laguneb...

Miks on Berliin nii kaua nõ kultuuripealinnana vastu pidanud, mida arvad, kaua veel?

Peeter Jalakas:

Osaliselt teadlik kultuuripoliitika, osaliselt – peamiselt idapoolne – proletaarne kontekst ja sellest johtuvad hinnad ja pinnad.

Tiit Ojasoo:

Kahe Saksamaa ajal oli Lääne-Berliin koht, kus sai legaalselt Lääne-Saksa sõjaväeteenistusest kõrvale hoida, see kasvas mitteontlike noormeeste kontsentratsiooniks, nende, kes peale kultuuri suurt muud ei oska. Aga nüüd, kus Tacheles ei ole enam ammu kultuurimaja oma algses sõnastuses, peab lootma, et poliitika säästab kultuuri kinnisvarahindade eest.

Mart Kangro:

Berliini kogukond on noor, müüri langemine andis tōuke paljudele. Berliin tundus atraktiivseks ja mis tähtis, odava linnana. Kes tahtis teha äri läks Münchenisse ja Baierimaale, kes kunsti – Berliini. Nüüd on mure, et järsku on kunsti liigagi palju – see teda elujõulisena hoiabki, vaatamata sellele, et raha kultuuri tarbeks muudkui kärbitakse. Seda, kui kauaks entusiasm jätukub, ei tea keegi.

Europiraadid

Showcase Beat Le Mot (Hamburg)/
Von Krahli Teater (Tallinn)

Nikolai Duric (SBLM), Taavi Eelmaa (VKT), Thorsten Eibeler (SBLM), Maarja Jakobson (külalisena VKT), Dariusz Kostyra (SBLM), Veit Sprenger (SBLM), Rain Tolk (külalisena VKT), Juhan Ulfsak (VKT)

koreograafia Angela Guerreiro, Tamas Moricz
muusika Albrecht Kunze
produtsendid Florian Ackermann, Tobias Brenk

Aadeldiletandid Showcase Beat Le Mot versus pseudo-avangardistid Von Krahli Teatrist. EUROPIRAADID panevad selga piraadirõivad, et pääseda lähemale globaalse hüperjõu poolt piitsutatud kujutluspiltidele Euroopast: see on illegaalsete tööliste ja sparglikorjajate; sigarettide, bensiini ja aiapäkapikkude; hambaarstide, juuksurite ja prostituutide Euroopa; rahapesufirmade ja petiste Euroopa.

Etendused
16/17/18/20/21/22/23/25 aprill kell 19.00
29/30 aprill Donaufestival (Krems, Austria)
Piletid 150/200

KISS KISS KISS

There's a tear in my beer
There's a gun in my rum
There's a knife in my wife
There's a sin in my gin

Storm of reason, splash of tears
The northern and the southern hemispheres
Love emerges and it disappears
I do it for your love

There's a gin in my gin
There's a swine in my wine
There's a song in my dong
There's a queen in my dream

Storm of reason, splash of tears
The northern and the southern hemispheres
Love emerges and it disappears
I do it for your love

Kajakas

Tšehhov/Smeds

“Jänese aastaga” eesti publiku sooja vastuvõtu osaliseks saanud soome lavastaja Kristian Smedsi uus lavastus Von Krahli Teatris.

Lugu räägib noore algaja näitekirjaniku traagilisest heitlusest avangardi ja armastuse vahel.

Laval on unikaalne näiteseltskond – lisaks Von Krahli näitlejatele hiilgavad laval Helgi Sallo, Lembit Ulfsak ja Aleksandr Eelmaa. Näha saab ehtsat “uue ja vana kooli” teatrilahingut. Läbi võetakse kõik põhiküsimused, mis peavad vastuse leidama. Olgu siis tegemist armastuse, teatri või isade ja poegadega.

“Põgene! Siit tulevad uued vormid!” – ütleb Juhan Ulfsak Treplevina oma emale Arkadinale, keda mängib Lembit Ulfsak.

Etendused 21/22/24/25/28/30/31 märts ja 1/4 aprill
NB! Etendused algavad kell 18.00!
Piletid 150/200

Õnne valem

Bryars/Jalakas/Elts

9. aprillil esietendub Peeter Jalaka kauaoodatud “Õnne valem/To Define Happiness”. Von Krahli Akadeemia esimesel, kosmoloogiateemalisel sessioonil alguse saanud idee, mis on inspireeritud Stephen Hawkingi raamatust “A Brief History of Time”, on jõudnud lõpusirgele. Spetsiaalselt Von Krahli teatritele on kirjutatud originaalmuusika maailmakuulus minimalist Gavin Bryars (“The Sinking of the Titanic”, “Jesus’ Blood Never Failed Me Yet”).

Mängupaigaks on endine Valiori Tolliladu, Uus-Sadama 12

Helilooja Gavin Bryars
Autor ja lavastaja Peeter Jalakas
Dirigent ja muusikaline juht Olari Elts
Kunstnik Kirke Kangro
Kostüümikunstnik Reet Aus
Valguskunstnik Teemu Nurmelin
Videokunstnik Ville Hyvönen
Tehniline korraldus Enar Tarmo
Laulutekstid Maarja Kangro
Musitseerib NYJD Ensemble
Laval Stanislav Varkki, Larissa Lebedeva,
Riina Maidre, Erki Laur jpt.

Estietendus 9. aprillil kell 21.00
Etendused 10/11/12/14 aprill
Piletid 200/250

ANNI

Teatritudeng

Vanus: 24

Zodiaak: Härg (tõusev Ambur)

Hobid: Kunst an sich

Lemmikfilosoof: Hegel, Kant, Schopenhauer, Nietzsche

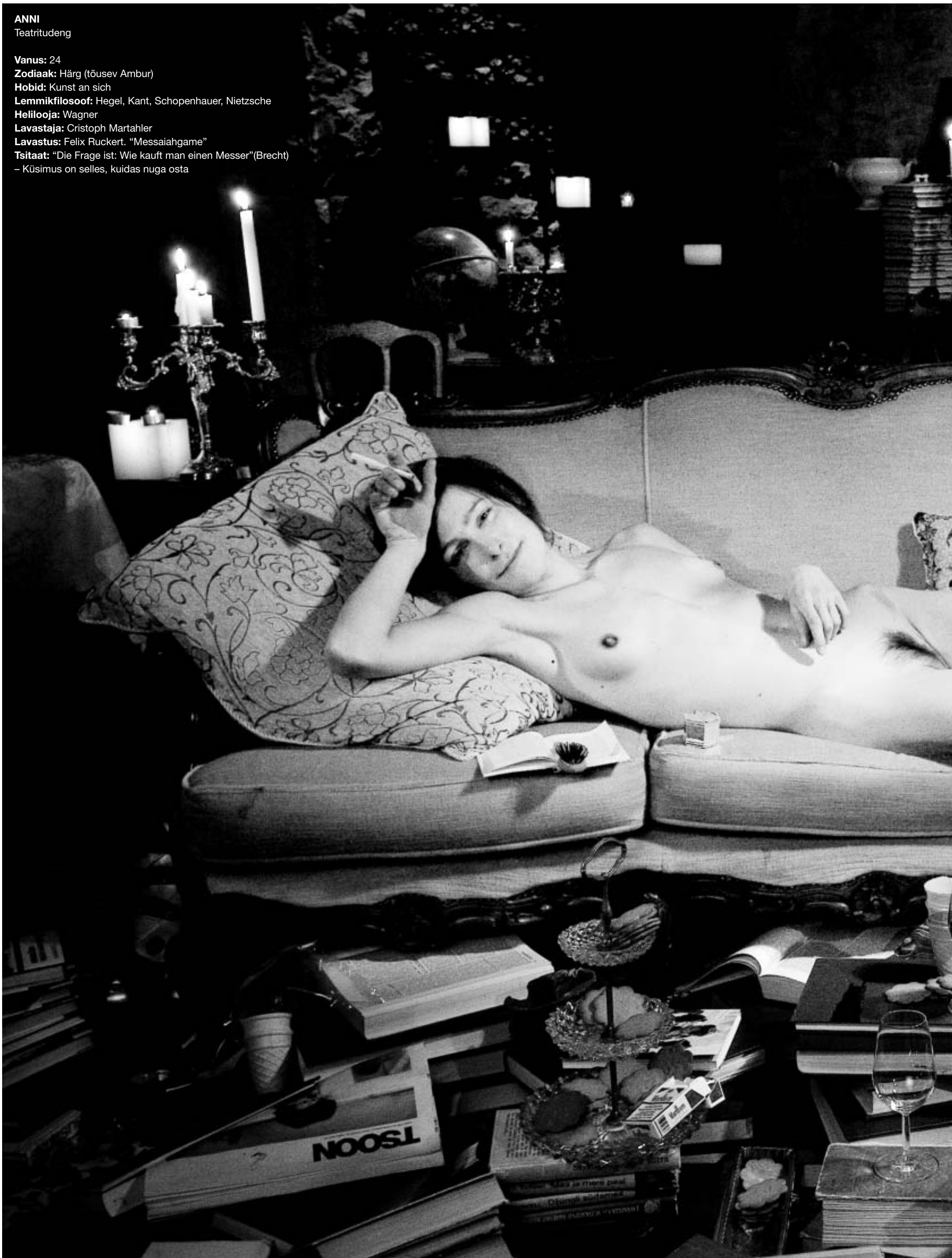
Helilooja: Wagner

Lavastaja: Cristoph Martahler

Lavastus: Felix Ruckert. "Messaiahgame"

Tsitaat: "Die Frage ist: Wie kauft man einen Messer"(Brecht)

- Küsimus on selles, kuidas nuga osta

NO88

ГЕП – Garjatšie estonskie parni

Ojasoo/Semper

Umbes kümne aasta pärast pole enam Tartut. Veel mõned aastad ja kaardilt kaovad Viljandi ning Pärnu, siis juba Narva ja Kohtla-Järve. Inimesi jääb järjest vähemaks ning aeglaselt, kuid kindlalt on eestlased otsustanud välja surra. Rahvastikuteadlaste sõnul ei ole see enam vastuseta küsimus, see on aja küsimus. Kogu maailmas toimub tasapisi rahvaste pingerea ümberpaiknemine. Kas eestlastel on sinna üldse asja? Ja kas on mingigi võimalus mitte olla viimane? Kamp kutte otsustab teha meeleheitliku, aga õige sammu. "Euroopa on oma rahvaste väljasuremisele otsinud lahendusi sada aastat," ütlevad teadlased. "Tänaseks on selge, et päästab ainult hullumeelne idee". Ja neil meestel on see idee olemas.

Osades Rasmus Kaljujärv, Gert Raudsep, Elina Reinold (külalisena), Inga Salurand, Risto Kübar, Jaak Prints, Sergo Vares, Andres Mähar, Mirtel Pohla, Tambet Tuisk, Kristjan Sarv.

Esietendus 16. mail

Etendused 18/24/25/26/29/30 mail

NO91

Kuningas Ubu

Jarry/Ojasoo/Semper/Chalice

Eelmise suve hittlavastus uue staari esituses! Kuningas Ubu rollis Chalice, kes pole enam täismees, vaid emand Ubu poeg. See aga keerab kogu loole juba hoopis teise nihke...

Absurdi klassika ja suurejooneline vaatamäng! Muusika Chalice'ilt, kes treib laule veelgi juurde! Lavastus, kujundus ja peaosatäitjad nimetati teatri aastapreemiade kandidaatideks! Semper saigi parima lavastuskunstniku tiitli, juhei!

Vat selline lugu.

Lavastaja Tiit Ojasoo
Kunstnik Ene-Liis Semper
Muusikaline kujundus Chalice

Osades Chalice, Marika Vaarik (külalistena) ning Tambet Tuisk, Gert Raudsep, Risto Kübar, Inga Salurand, Rasmus Kaljujärv, Kristjan Sarv, Mirtel Pohla, Andres Mähar, Sergo Vares, Jaak Prints

NB! Viimast suve!

Festival RUHRPOTT

1. aprillil algab Saksamaa Nordrhein-Westfaleni (NRW) liidumaa kultuurifestivali RUHRPOTT tantsuprogramm. NRW on kindlasti üks Saksamaa ja kogu Euroopa tantsukeskusi, kus tegevuses hulganisti koreograafe-tantsijaid ning mitmeid suuri ja tunnustatud tantsumaju. RUHRPOTT festivali tantsuprogramm pakub vaatamiseks väga mitmekülgse ja meeleoluka läbilõike piirkonna tantsukunstist ning samas annab hea ülevaate Eesti ja NRW kunstnike juba eksisteerivast koostööst. Kokku on aprillikuu jooksul kavas neli erinevat lavastust. Peale Tallinna saab etendusi jälgida ka Tartus ja Viljandis. Erinevates koostööprojektides astuvad uues rollis meie publiku ette Sven Kuntu ja Andres Lõo. Kevadise tantsuprogrammi lõpetab Euroopa tantsumaastiku vanameister Raimund Hoghe. Kogu festivali infot leiab: www.ruhrpott.ee

The Orchestra

Jo Strömghren

Populaarsest muusikaorkestrist allesjäänud kannatavad tõsise pohmelli käes kusagil Soome metsade sügavuses. Esilaulja on lahkunud suure linna lavale soolokarjääri tegema ja kõik, mida nad saavad teha, on oodata, et ehk ta tuleb kord veel tagasi. Kuid lõppematud rongid aina mööduvad, kölades iga korraga tühjemalt. Raha on otsas, pudelid tühjad ja ka nõõrid on kadunud. Muusika on surnud ja elu vaikuses ei ole ju mingi elu. Kuid just siis peatub ootamatult üks rong...

Üks Põhjamaade teatri- ja tantsumaailma tippnimesid Jo Strömghren on oma originaalse ning absurdsest humoriga "käekirjaga" juba paaril korral vapustanud Eesti publikut ja pressi. Nüüd saab Eesti publikule osaks ainulaadne võimalus osaleda Strömghren'i uue lavastuse "The Orchestra" maailma esietendusel!

Etendused 25/26 aprill

Kuidas edasi?

Andrei Hvostov (vestluse üleskirjutus)

Saksamaal on praegu käimas suur diskussioon, kus haritud naised küsivad, miks tehakse nemad vastutavaks ja miks peavad nemad olema päästeinglid, kes õppimise-töötamise kõrvalt peavad viskuma ambrasuurile ning päästma väljasurevat rahvust? Ma olen Barbi Pilvreilt ja teistelt haritud naistelt kuulnud samasugust retoorikat: miks on eesti mehed võtnud pähe, et nad hakkavad eesti rahvust päästma üle naiste kehade? Miks peavad nemad vastutama?

Muide, natsi-Saksamaal, kus emadusest oli tehtud kultus, iive ikkagi langes. See oli postindustriaalne rahvus, mis kannatas samade "vigade" käes, mille käes meie praegu, kuigi ka neile olid ette nähtud tohutud soodustused. Oli näiteks korraldus, et alates neljandast lapsest käisid noored tüdrukud kohustusliku riigi tööteenistuse raames paljulapselisi peresid aitamas. Ent ka sellistes tingimustes ei tahtnud naised sünnitada. Kui meil praegu samasugune korraldus sisse viia, siis emad oleksid väga rõõmsad, et nad saavad riigi kaudu plika, kes käib poes ja peseb pesu, see oleks suur kergendus. Aga see polnud ikkagi eriti tulemuslik. Lääne-Euroopas, Prantsusmaal ja mujal on kuuldavasti väga suured soodustused noortele peredele, aga ka see ei mõju.

Ma ise pakkusin paar aastat tagasi välja idee, et paljulapselisel tuleb teha vaimlises mõttes ihaldusväärseks. Inimesi tuleks premeerida sellega, et valimistel saavad nad lisahääli. Vastavalt alaealiste laste arvule saaks ema ka hääli juurde. Näiteks Suurbritannias said kuni 1947. aastani Oxfordi ja Cambridge'i lõpetanud kaks häält, see praktika ei ole tundmatu. Kui noored pered saaksid valimistel niivõrd otsustavaks jõuks, siis riigi poliitika muutuks perekeskseks – ja nihe võiks juhtuda. Kui noor naine otsustaks rahvust päästa, sünnitaks kolm-neli last, siis ta muutuks valimistel otsustavaks jõuks. Majanduslikult pole ta enam määrav, karjäär tuleb unustada, aga keegi ei saa enam öelda, et ta on mittekeegi – nagu praegu öeldakse, et noored emad marginaliseeruvad, viie aasta möödudes lakkavad nad olemast tööturu jaoks ihaldusväärseks. Viie aasta möödudes on nad muutumas kodukanadeks, mida ükski moodne naine muidugi ei taha. Valimiste lisahääli muudaks seda olukorda kindlasti. Pöördusin tagasi valimisõiguse juurde. Vanasti, kui me olime võrdselt vaesed, siis laste lisanudumine perekonda ei teinud asja oluliselt hullemaks. Niikui ei saanud keegi minna Egiptusesse puhkusele. Närune materialism on laste vähese arvu põhjusena minu arvates täiesti olemas. Niipea kui tuleviku ees on tumedad pilved, niipea kerkib täiskasvanud inimese ette küsimus tema vastutusest. Ja reeglina oleme me kõik tuleviku suhtes praegu pessimistlikud, alates kliimast ja lõpetades majanduslike krahhidega. Kui me usume, et tulevik on sünge, siis on ka vastutustundetu lapsi siia maailma sigitada, eks? Mis puudutab tarbimisühiskonda, siis on selge, et põlvkond, mis küllust praegu naudib, on ilmselt viimane, mis seda teha saab, meie laste

maailm on märksa vaesem ja piiratum. See on täiesti vältimatu, et nii juhtub. Kui ma enne ütlesin, et miks naiste arvelt peab see kõik toimuma, siis võib ka küsida, miks me tahame oma lastele seda, mida me ise ei taha – vaesust, võib-olla isegi kirjeldamatut vaesust? Praegu elame ikkagi suhteliselt külluslikult, energiat on piisavalt, aga niipea kui naftat ja teisi energiakandjaid ei tule, siis ongi pidu läbi.

Võib ju ka lapsi importida. Kui võtta arengumaadest kolmeaastased lapsed ehk keerulisim iga on möödunud, ja tuua nad Eestisse, siis võib neist kerge vaevaga eestlase vormida. Täpselt sellise nagu vaja! Pole oluline, millise nahavärviga ta on, sini-must-valge saab talle omaseks. Näiteks Palestiinas on tohutult palju lapsi, keda on üle. Sealt on ka hoiak, miks lapsi võib kasutada enesetaputeroristidena: miks mitte, neid on ju nii palju. Lapse elu ei maksa eriti palju. Neid piirkondi on päris palju, kus lapsi on liiga palju, Aafrikas on vist iga laps ülearune. Kõik oleksid rahul, va *skinhead*id, kes defineerivad eestlust läbi valgete juuste ja siniste silmade. Aga palju neid *skinhead*egi on?

Rahvuse defineerimine on muidugi keeruline, ma olen nii palju definitsioone lugenud, mis kõik erinevad. Ka keeleliselt, *nation-nationality* on siiski teine kui *rahvus-rahvuslus*. Minu jaoks on eestlus Benedict Anderssoni definitsiooni järgi inimgrupp, mis tunneb enda seotust ühise mineviku kaudu. Me ju meelsasti mööname, et eestluse ajalugu on väga traagiline, siin on nii palju seda, millepärast tahaks kohe küünla panna. Ühine valu ja ühine traagika on see, mis inimesi seostab. See pole ainult eestlastega nii, see on ka venelastega nii. Eestis elavad venelased jagavad minevikku Venemaal elavate venelastega, nende minevikupilt on nendega ühine, mitte meiega, seetõttu ka kõik need jamad pronksöduriga.

Muide, venelaste tulevikupessimism on ju veel hullem kui eestlastel. Nad tunnevad end siin ebasoovitud vähe-musena, neid tolereeritakse, aga ei soovita ega armastata. Olen hakanud kuulma eesti koolides töötavatel õpetajadelt, et viies-kuues-seitsmes klass, seal on tekkinud tohutud rahvuslikud konfliktid. Kui klassis on viis-kuus vene last, siis neil tekib eesti lastega mingi tohutu pinget, saadetakse pikalt perse, kästakse kohvrid pakkida ja Moskvasse sõita. See retoorika, mis oli kümme aastat tagasi täiskasvanute seas, on nüüd tagasi. Kust see tuleb, keegi ei tea. Ilmselt kodus räägitakse, venekeelses öeldakse, et kuradi fašistid, eestikeelses öeldakse, et kuradi tiblud. See lootus, et paneme lapsed eestikeelse-tesse koolidesse ja kasvatame nad eestlasteks, oli naiivne juba siis, kui mõte välja käidi, aga on nüüd vist ka empiirilisel tõestatud.

Venelastel on tunne, et kõik, mis Eestis toimub, toimub nende arvelt. Aastaid tagasi oli märgata retoorika, et on imelik, et ühelt poolt tähendab kodakondsuse puudumine poliitilise esindatuse puudumist, aga teisalt on ikkagi kohustus maksta makse. Sellest algas ju kunagi Ameerika

revolutsioon: kui maksad makse, siis peab olema ka poliitiline esindatus. Seetõttu väidavad siinsed venelased, et sinne majandusedu on kuidagi nende arvel toimunud. Venelaste rahvustunne on pigem tugevemas. Pronksödur polnud juba tükk aega mingi sümbol, aga nüüd ta ongi puhtalt rahvuslik sümbol.

Laste omamine muudab sideme naisega väga tugevaks ja kui sa selle sideme purustad ning teise juurde lähed, siis on see väga valuline kõigile. Praegu vist propageeritaksegi, et inimene peab oma elu jooksul palju töökohti pidama, palju õppima, palju peresid omama. See on täiesti normaalne, et sul on elu jooksul kolm-neli elukaaslast. See, mis keskajal oli levinud ühiskonna kõrgkihi hulgas, on nüüd alla jõudnud, nagu kuningad omal ajal, nii autoremondiluksepad tänapäeval. Hoiak, et mida rohkem naisi, seda uhkem, see on jõudnud lihtrahvani. Aga naised ei ole sellega nõus ja see muudab suhted väga raskeks. Armastus on niigi habras ja kui naine jääb nüüd lastega üks, on see veel eriti raske.

Meeste seas levib aga vastutustundetus. Olete näinud filmi "Ruudi"? Nad järgivad seal ülemaailmset trendi, et Ruudil on ainult ema, isa ei ole, ja Ruudi võtab pähe, et ta peab oma emale mehe leidma. Selliseid motive on viimasel ajal üha enam näha ju ka ameerika filmides. Õpetajate väitel saavadki lapsed ise palju enam hakkama, nii sellega, mis koolis toimub, kui ka sellega, mis väljaspool kooli toimub. Varaküpsed ja iseseisvad. Ma kuulen õpetajatelt muudki. Pisar tuleb silma, kui kuuled, mis algkoolis toimub. Näiteks teatud teemadest on targem mitte rääkida. Kui on isadepäev tulemas ja vaja kaart joonistada, siis sõnastatakse see nii, et nüüd joonistame kaardi vanaisale, meelele, ema elukaaslasemale... Sõna "isa" on tabu. Kui sa ütled, et nüüd joonistame "isale", siis selgub, et kahel kolmandikul ei ole isa, osad hakkavad nutma, keegi tõstab käe ja ütlevad, et "aga mul ei ole isa" või "mul on mitu isa, millisele neist kolmest?". Isa on muutunud haruldaseks nähtuseks. Mehed on jah, tropiks muutunud. Täitsa nõus. Vastutust lükatakse edasi. Muide, on ammune tähelepanek, et näiteks moodne sakslane saab täiskasvanuks 35-aastaselt, mitte varem. Saksa suurlinnad on täis keskealisi inimesi, kes käituvad ja on nagu lapsed, lükates vastutus pidevalt edasi. Ja sama on juhtumas ka Eestis. Miks see nii on? Ma olen ikka mõelnud, et Nõukogude võim murdis eesti maarahval selgroo, sest tegi kõik alkohoolikuteks. Ja kapitalism murdis linnarahva selgroo. See on ühiskonna paine, et kui sa ei lähe valikuvõimalustega kaasa, siis oled sa luuser. Millele seda eestlust nüüd üles ehitada? Alkohoolikutele maal või karjäärihulludele linnas?

Paradoks on, et noored inimesed rabelevad ja pingutavad, aga mille nimel? Ehk ehitataksegi üles heaoluühiskond, aga kellele see pärandub, mille nimel?

Avant-garde on ajalugu. Meie ei ole

Juhan Ulfsaki vestlus Veit Spengleriga

Eksklusiivintervjuu otse Hamburgist soostus Tsoonile andma *Showcase Beat Le Mot* asutajaliige ja peaeoloog Veit Spengler.

Meil siin kasutatakse vahel mõistet “tüüpiline saksa teater”. On selline asi aastal 2007 olemas?

Jah. Just seda teater *Showcase Beat Le Mot* teebki.

Kuidas teie sellele pilti sobite?

Imehästi.

Kuidas Europiraadid sellesse pilti mahuvad?

Europiraadid on omaette nähtus. Me oleme enda nägemuses väga tihedas seoses Von Krahl'i esteetidega. Siiski leidub ka erinevusi. Mina arvan nii, et Von Krahl teeb teatrit ja sööstab mõnikord *performance*'i maailma. *Showcase* tegeleb *performance*'iga, sööstes mõnikord teatrimaailma. Teater tähenduses rollimäng, lineaarse loo jutustamine jne. Europiraadides me kohtume ja loomulikult võitleme. Seega on Europiraadid ka metateatri tükki.

Kas hea teater on globaalne või lokaalne?

Minu arvates globaalne. Päril kindlasti. Mulle ei lähe üldse peale see kohalik hipilik kimume-savu-küpsetamekooki-pask. Kui teater on kohalik, peab ta muutuma globaalseks läbi oma kohapaiksuse. Ma armastan massikultuuri, kuna nii paljud inimesed käivad seda vaatamas. See pakub ka võimalust sõnastada ohtlikke teemasid ning ka kuulda neid.

Milline on teie poliitiline manifest?

Ma olen ultra-piraat Dschabo tendentsidega. See oleks siis pidev, kuid väga hästi organiseeritud revolutsioon.

Milline on teie kunstiline manifest?

Vea oma nahk lavale! (Die eigene Haut zu Markte tragen!)

Mis on teie arvates poliitiline teater? Kas te olete seda proovinud teha? Kas Europiraadid on poliitiline teater?

Me püüdleme selle poole. Siiski ei võimalda kunst otsest poliitilist eneseväljendust. Kunst muudab kõik ohutuks ja nauditavaks. Isegi kui rääkida räigetel poliitilistel teemadel. Siiski pole ta kasutu, kuna meelelahutuse kaudu võib võita teiste poolehoidu ja moodustada grupeeringuid. Võib-olla on kunsti kontekstis kõige poliitilisem väljund, millega tegelda, õppimine koos publikuga. Europiraadides tegeleme me küsimustega, kuidas organiseerida laeva, millist riigikorda kasutada, millised reeglid kehtestada. See sisaldab ka küsimust, kas lindpriius tuleks siduda distsipliiniga ning mil moel kehtestatakse või kukutatakse autoriteet piraatide poolt. Nende küsimustega tegelevad kõik poliitilised liikumised.

Mida tähendab avangardism täna? Mida teeb avangardist aastal 2007?

Avant-garde on ajalugu. Meie ei ole.

Milliseid uusi teemasid võiks teater käsitleda, võrreldes näiteks 90ndate aastatega?

Mulle tundub, et 90ndad oli eksperimentide dekaad, kusjuures nüüd need eksperimentid on saanud settida, omandanud vormi ja sturktuuri. Mõnikord on tulemuseks igavus, mõnikord kasvamine tugevusk, kui inimesed on teadlikud oma tegevusest. Meie põhiteemad praeguses ajahetkes on seotud lausega “teadmine on jõud”. Me tegeleme ka majanduskasvu ideoloogiaga, mis on eeltin-gimuseks jõukusele. On aeg, et meil hakkaksid tekkima kahtlused selle ideoloogia suhtes, mille võiks nüüd juba asendada sotsiaalse kasvu idee, misiganes see ka siis ei tähendaks.

Millises suunas muutub saksa teater?

Vaata allpool.

Millises suunas muutub *Showcase Beat Le Mot*?

Oma kolmes või neljas viimases töös oleme olnud väga konkreetsed, väga teemakesksed, omamoodi klassikalised. See oli hea ja vajalik. Inimesed ütlevad, et me oleme leidnud oma stiili. Järgmine samm oleks siiski astuda tagasi eksperimentide maailma, rohkem seonduva vabadusega, enam abstraktsioone. Loodetavasti suudame hoida oma truppi esteetilist täpsust ja tihket sidusust, mille me oleme viimaste aastate jooksul nende uute ot-singute käigus suutnud saavutada.

Milline on teater 100 aasta pärast?

100 aasta pärast on elektripirnide kasutamine seadusega keelatud, et vähendada CO2 paiskumist õhuruumi. Seega valgustatakse teatrilava ainult neonlampidega. Ma ei usu, et kõik teatrimajad ära kaotatakse, nagu mõned tänapäeval arvavad. Kuid professionaalsust defineeritakse tänapäevasest erinevalt.

Ajasite prooviperioodil Eestit tihti segamini Makedooniaga. Mis on neil riikidel ühist? Mida erinevat? Kus elavad ilusamad inimesed?

Mõlemad riigid on väikesed, kangekaelsed ja ümbritsetud vihavaenlastega (nii nad vähemalt väidavad). Mõlemad riigid on ajalooliselt seotud Saksamaaga. Ja mõlemas riigis on inimesed palju kenamad kui seal, kust meie tuleme.

Mida te Eesti teatrist teate/olete näinud? Mis te sellest arvate?

Viimati nägin ma Von Krahl's "Völufflööti". Mulle meeldis see väga. Ma käisin ka ühes teises teatris, mille nime ma olen unustanud. Seal ma nägin "Stalkerit", mille lavastas üks sakslane. Kuid see polnud üldse tüüpiline saksa teater, kuna ta ei meenutanud millegagi *Showcase Beat Le Mot*d.

Mis musa te kuulate?

Hetkel väga palju vene punkmuusikat, kuna mul on venelasest tüdrukusõber. Vabandage, sõbrad.

Miks teie bändil selline nimi on?

Sest ühe väga kuulsa kohaliku Hamburgi bändi nimi on "The Beatles". Ja veel paar ülsalajast põhjust.

Showcase Beat Le Mot on 1997. aastal asutatud rahvusvaheline *performance*-, teatri- ja kunstiproduktiooni ühendus. Asutamisest saati on nad ühiselt töötanud erinevate etenduskunstidega seonduvate ja lähedaste valdkondadega. Nad on loonud ja lavastanud omaenda lavastusi Hamburgi (*kampnagel*), Berliini (*Volksbühne, Podewil, Hallesches Ufer, Hebbel Theater*), Müncheni (*SpielArt*), Hannoveri (*EXPO 2000*), Giesseni, Dresdeni (*Hellerau*) ja Düsseldorfis (*FFT*) teatrimajades. Nad on käinud ringreisidel Euroopas ja näidanud oma töid Helsingis (*artgenda 2000*), Grazis (*steirischer herbst*), Stockholmis, Pariisis (*Fondation Cartier*), Zagrebis (*Eurokaz Festival / Urban Festival*), Zadaris (*zadarznova festival*), Ljubljanas (*Mladi Levi*), Splitis, Sarajevos, Inglismaal Cardiffis (*Chapter Arts*), Antwerpenis ja Bolonjas. Nad on olnud kaaslavastajaks Arthur Schnitzler'i töös *Reigen* Hamburgi *Deutsches Schauspielhaus*'is. Nad on kirjutanud ja lavastanud omaenda teatritükke, teinud kostööd näitlejateansambliga *Von Krahl Teatris* Tallinnas ja *Makedoonia Rahvusteatri* Bitolas. Nad on lavastanud muusikavideoid televisiooni tarbeks ja kutsunud ellu kunstiprojekte Hamburgi ja Pariisi galeriides. *Showcase Beat Le Mot* liikmed on tegevad ka poliitilistes ja teoreetilistes kontekstides, avaldades kirjutisi kultuuriteooriast ja eriliigiliste meediate esteetikast. Grupeering on organiseerinud poliitilisi ja kultuuriteemalisi kongresse, sümposioone ja klubiüritusi Berliinis, Hamburgis ja Bochumis. Nad on kureerinud ja kaaskureerinud kunsti- ja teatريفestivale Giessenis, Hamburgis ja Düsseldorfis.

Nende peamiseks eesmärgiks on aga omaenda *performancite* ja lavaliste etteastete produtseerimine, mis hõlmab väga mitmetasandilist tööd: organiseerimine, dramaturgia, tekst, muusika, ruumikujundus, valguskujundus, näitlemine, lavastamine, toiduvalmistamine ja jookide segamine.

Showcase Beat Le Moti on Euroopa pressis olnud laialdaselt lahatud kui "uue Giesseni koolkonna" protagonistide (Giessen on teatrikõrgkool, mille nad kõik lõpetanud on) eelkõige oma uudse lähenemisviisi poolest erineva massimeedia, nagu popmuusika, sport, filmid, koomiksid, televisioon ja kaunid kunstid, integreerimisel väga isikliku vaatepunktiga pidevalt vahelduvate sotsiaalsete teemade kontekstis. Praegusel hetkel on nad käinud maha pika tee keerukast *performance*-ööde maailmast uue seeriatoodangu lihtsuse ja paindlikkuse juurde. Uue *performancite* seeriaga *GOMUNE* püüavad nad leida võimalusi legendaarse Jaapani manga-seeria *Okami* lavastamiseks, mis seab neile ülesandeks väga ökonoomse, ekstra koloriitse ja rangelt mittepsühholoogilise teatrikeele loomise. Oma viimases töös, kolmetunnisel õhtul *alarm Hamburg Shanghai*, lahkavad nad Hiina kultuuri, kaasaegseid arengusuundi Hiina majanduses ja nende endi suhet globaalpoliitilistesse teemadesse.

Showcase Beat Le Mot liikmed on: Nikola Duric, Thorsten Eibeler, Dariusz Kostyra ja Veit Sprenger.

Von Krahl Teatri ja Showcase Beat Le Mot ühistööd "Europiraadid" näidatakse Von Krahl Teatris aprillikuus. Ainult 8 etendust!

Jacques Tati “Playtime” on satiir modernistliku ühiskonna transpa- rentsete ideaalide üle. “Playtime” on kaasaegne muinasjutt

Andres Lõo

Eno “Muusika lennuväljadele” oli filmi valmimise ajal veel saabumata, kuid globaalne küla oli juba sündinud. Kuigi filmi tegevus leiab aset Pariisis - täpsemalt, filmimiseks loodud hüperrealistlikus miraažlinnas - võiksid need sündmused toimuda mistahes tänapäevases suurlinnas, kus elatakse kapitali kuhjamise reeglite järgi. Ka täna, 40 aastat hiljem. Tati viitab läbipaistvuse fassaadi taha pugevale umbavatusele urbaanse ilmakodaniku hingese. Seda ühest küljest. Teisalt aga viitab Jacques kõikvõimalikkuse faktorile ja inimlikule apsaklusele, kaose momentidele elu-armastan-sind-maatriksis. Hetkel, mil minu e-posti potsatab EasyJeti lennukood, olen lunastanud viisa Macondosse, Tuhande ja Ühe Platoo Maal, Animerias.

Saabusin äsja Düsseldorfist, te pole vist Düsseldorfis käinud...

“Muinasjutt on päästik mu püssil, millel pole ei kuju ega lõhna ega pindpinevaid omadusi. Õigupoolest, et jahtida unikorne Ruhri basseinis või Viru rabas, pole mul püssi tarviski”, nii kirjutasin oma märkmetes, kaks nädalat enne meie show esietendumist Düsseldorfis ühes silmapaistvas kultuuriasutuses, tantsuteater Tanzhaus NRW-s. Meie etendus, “Gift” pühenduski nn kaasaegse muinasjutu jutustamisele.

Düsseldorfis:

Nende paari kuu jooksul, mis ma siin veetnud olen, pole elu väga suuri pöörded üles võtnud. Vähemalt mitte keskkonna mõjul, sest Düsseldorf on üks maailma igavamaid linnu. Erinevalt Kölnist. Hiljuti inaugureeritud sakslasest paavst tegi oma esimese “välisvisiidi” just kolinn Kölni, mispuhul kümned tuhanded noorkristlased paasti tervitama tõttasid.

Ühele ärevale noorkunstnikule pakub Kölnis asuv A-Musiku plaadipood ja Kölni katerdaali läheduses asuv hiiglaslik muusikatarvete selver märksa enam, kui kalk ja elitistlik Düsseldorf oma Königsallee lõhnagaleriide, hüperklerikaalse Tonhalle ja kunstimekade K20, K21 ja kohaliku Kunsthalle. Kunagine Euroopa kultuurielu keskus on täna saksiku high classi mängumaa, Euroopa suurima jaapanlaste kogukonna pesapaik ning loomulikult ansambel Kraftwerki kodulinn. Tihti kirjutatakse Düsseldorf ja Köln kokku. Asuvad nad ju nii lähestikkude - kõigest kaksikümme viis minutit rongiga. Düsseldorf/Kölnist on pärit ka ansamblid Kreidler ning Mouse on Mars, Mapstation, Musiccargo jne. Kindlalt saab iseäranis Kreidleri puhul märkida Kraftwerki ja krautroki otseid mõjusid. Jättes kõrvale kapsad ja hiired - jõujaamad ning rongide müra annavad Düsseldorfis vahetpidamata tooni. Muidugi! hüüatasin ma mõttes, kui esimest korda Düsseldorfis saabusin - rongid ja Kraftwerk! Bändi liikme ja tehnokraadi, Florian Schneideri sõnul, “niipea, kui astute rongi, viibite te muusikalises instrumendis”. See on modernistlik muinasjutt. Schneider võiks olla Harry Potteri vanaisa.

Industrialiseerimine, tehniitsistliku eluga mugavnemine, masina saabumine privaatsfääri ja hilisem massiline droogide tarvitamine peale 2. Ilmasõja lõppu - tähenduses, inimese masinastumise legitimeerimine - need faktorid on suunanud inimkonna masinate hingestamise fantastilistele radadele. Welcome to Animeria! Joseph Beuys, urbaanse šamanismi isana, püüdis animeerida seda, mida tema kaasaegne, Andy Warhol igal võimalusel deanimeeris - inimest, muidugi. Beuysi vihased, sotsiaalselt närvi kudistavad aktsioonid Kunstakademie Düsseldorfis ja mujal võitlesid eelkõige igaühe

unikaalsuse nimel, vabaduse eest olla haritud ning õiguse eest tunda end kõiksuse osana, ka kõige lagedamal tundral. Warhol aga naeris välja inimese ihaluse kuulsuse järele. Tal oli inimestest täiesti ükskõik. Staar = antistaar. Üldistan mõlemi puhul tugevalt, sest püüan tähelepanu juhtida millelegi, mida pole. See miski, mida pole, on see, mis teeb Kaasaegsest Muinasjutust muinasjutu.

... ja Kuningas kõneles niimoodi:

Üks muinaslugu terendab tundmata horisondil.

Seda muinaslugu ei saa raamatukaante vahele suruda. Ta on tahtsutamatu, sest Muinaslugu peitub olematuses.

Eremiidid, võideldes kuningate ülemvõimu vastu, peavad pühimast pühimaks vaid üht - säiligu Saladus. Nad seavad kahtluse alla meie õiguse maale, mida valitseme ja et kuulutasime socratesliku loogika ainuvõimalikuks tõeks. Kuid kuhu kadusid kõik kaunid öied...

Nii seavad eremiidid küsimuse - Milleks metamaatika asemel matemaatika? Järgides filosoofiat, mis tänini püüab vältida metafüüsikat, ja ma hooman, et muutute ärevaks, sest oma mihaklikkuses kardate ilma jääda päästvast äratundmisest - tahate, et kõigel oleks tähendus, te üüratud kalkulistid - pühendan teid Saladusse, mis tõmbab alla joone kõigele.

Sest tahan teid südamest emmata. Sest tahate vaid emmatud saada. Võtke seda kui kingitust.

Ja see Saladus on...

Von Krahl ja NYJD täidavad tühjuse õnnega

See on endine Valiori Tolliladu, Uus-Sadama 12. Praegu pole siin laos põhimõtteliselt mitte midagi. Aga lehe ilmumise ajaks on siin laos 100 tonni puhast Eestimaa rannaliiva, skulptuurid, tants, näitlejad, mehed, naised, Mac'id, kettaruum ja Gavin Bryarsi kirjutatud muusika. Siis viseeritakse siinsamas ja mitu õhtut järjest sellele 100 tonni kaaluvale liivahunnikule Õnne Valem. See valem toetub füüsiku ja filosoofi Stephen Hawkingi teooriale universumi tekke algpõhjustest.

Peeter Jalaka kirjutatud ja lavastatud visioon õnne võimalikkusest inimkonditsioonis on jõudnud peenmateriasst atomaarsele tasandile.

Pölder, mine minema, inimesed tulevad!

Armasta kõike sa

Ernst Enno

Armasta kõike sa,
Nagu kandlekeel,
Armastaja meel,
Kumiseb kõigele
Otseteed südame
Küsima:
Oled sa rändaja,
Ühes siis sula sa,
Valguseks ilmale.

Armasta kõike sa,
Ühine ilmaga!
Nõri oja teel,
Oja jõe veel
Üheks kui sulavad,
kasvavad, paisuvad
Kohama,
Õitseb siis õnnistus,
Vägevus, sigivus
Mustale mullale.

R 30.03

18.00
Kajakas
Von Krahl
200/150

L 31.03

18.00
Kajakas
Von Krahl
200/150

P 01.04

18.00
Kajakas
Von Krahl
200/150

19.30
The Corner
Ludica & Sven Kuntu
(Düsseldorf-Tallinn)
Esietendus
Kanuti Gildi SAAL
RUHRPOTT festivali raames
120/70

E 02.04

19.00
Nafta! Ver. 1.2
NO93
150/100

19.00
Under green Ground
Mouvoir/Stephanie Thiersch
(Köln)
Tartu Sadamateatris
RUHRPOTT festivali raames
90/50

19.30
The Corner
Ludica & Sven Kuntu
(Düsseldorf-Tallinn)
Kanuti Gildi SAAL
RUHRPOTT festivali raames
120/70

T 03.04

19.00
Nafta! Ver. 1.2
NO93
150/100

K 04.04

18.00
Kajakas
Von Krahl
200/150

19.00
Nafta! Ver. 1.2
NO93
150/100

19.30
Under green Ground
Mouvoir/Stephanie Thiersch
(Köln)
Kanuti Gildi SAAL
RUHRPOTT festivali raames
120/70

N 05.04

19.30
Teise korruse filmid
Ragnar Neljandi/Märt Kivi & Elo Soode
Kanuti Gildi SAAL

E 09.04

21.00
Õnne valem
Von Krahl/Nyyd Ensemble
Endine tolliladu Uus-Sadama
19-12 / **Esietendus**
250/200

T 10.04

19.30
Gift
In-Jung Jun/Blue Elephant
(Düsseldorf)
Kanuti Gildi SAAL
RUHRPOTT festivali raames
120/70

21.00
Õnne valem
Von Krahl/Nyyd Ensemble
Endine tolliladu Uus-Sadama
19-12
250/200

K 11.04

19.00
Hirvekütt
NO90
150/100

20.00
Gift
In-Jung Jun/Blue Elephant
(Düsseldorf)
TÜ Viljandi Kultuuriakadeemia
Must Saal
RUHRPOTT festivali raames
75/50

21.00
Õnne valem
Von Krahl/Nyyd Ensemble
Endine tolliladu Uus-Sadama
19-12
250/200

N 12.04

19.00
Hirvekütt
NO90
150/100

21.00
Õnne valem
Von Krahl/Nyyd Ensemble
Endine tolliladu Uus-Sadama
19-12
250/200

R 13.04

19.00
Hirvekütt
NO90
150/100

19.30
Throwing the body into the fight
Raimund Hoghe (Düsseldorf)
Kanuti Gildi SAAL
RUHRPOTT festivali raames
120/70

L 14.04

19.00
Hirvekütt
NO90
150/100

21.00
Õnne valem
Von Krahl/Nyyd Ensemble
Endine tolliladu Uus-Sadama
19-12
250/200

E 16.04

19.00
Europiraadid
Showcase Beat Le Mot/Von Krahl
Von Krahli teater
200/150

19.30
Improtest: BF
Heikki & Kalle Tikas
Kanuti Gildi SAAL
90/50

T 17.04

19.00
Kajakas
NO99 ja EMTA lavakunstikool
150/100

19.00
Europiraadid
Showcase Beat Le Mot/Von Krahl
Von Krahli teater
200/150

19.30
Roots
Oksana Titova/Juhan Ulfsak
Kanuti Gildi SAAL
90/50

K 18.04

19.00
Nafta! Ver. 1.2
NO93
150/100

19.00
Europiraadid
Showcase Beat Le Mot/Von Krahl
Von Krahli teater
200/150

19.30
Roots
Oksana Titova/Juhan Ulfsak
Kanuti Gildi SAAL
90/50

N 19.04

19.30
Sümposium Räägime tantsust: Alastus kunstis
Kanuti Gildi SAAL
R 20.04

19.00
Nafta! Ver. 1.2
NO93
150/100

19.00
Europiraadid
Showcase Beat Le Mot/Von Krahl
Von Krahli teater
200/150

19.30
Sümposium Räägime tantsust: Provokatsioon kunstis
Kanuti Gildi SAAL

L 21.04

19.00
Nafta! Ver. 1.2
NO93
150/100

19.00
Europiraadid
Showcase Beat Le Mot/Von Krahl
Von Krahli teater
200/150

P 22.04

19.00
Europiraadid
Showcase Beat Le Mot/Von Krahl
Von Krahli teater
200/150

E 23.04

19.00
Europiraadid
Showcase Beat Le Mot/Von Krahl
Von Krahli teater
200/150

E 23.04

19.30
hypekas
Sandra Z/Renate Valme/Jane Raidma/Krista Köster/Liina-Karina Mikkor
Kanuti Gildi SAAL
25

K 25.04

19.00
Europiraadid
Showcase Beat Le Mot/Von Krahl
Von Krahli teater
200/150

19.30
The Orchestra
Jo Strømgren Kompani
(Bergen)
Maaailma esietendus
Kanuti Gildi Saal
190/125

N 26.04

19.00
Kajakas
NO99 ja EMTA lavakunstikool
150/100

19.30
The Orchestra
Jo Strømgren Kompani
(Bergen)
Kanuti Gildi Saal
190/125

K 09.05

19.30
Tantsuniirid
Triin Reemann
Esietendus
Kanuti Gildi SAAL
90/50

N 10.05

19.30
Tantsuniirid
Triin Reemann
Kanuti Gildi SAAL
90/50

R 11.05

19.30
TÜ Viljandi Kultuuriakadeemia
tantsutudengite diplomitööd
Kanuti Gildi SAAL / 25

E 14.05

19.00
Totu Kuul
NO89

T 15.05

18.00
Kajakas
Von Krahl
200/150

19.30
Tallinna Ülikooli
tantsutudengite diplomitööd
Kanuti Gildi SAAL / 25

K 16.05

18.00
Kajakas
Von Krahl
200/150

19.00
ГЕП
NO88
Esietendus
150/100

N 17.05

19.30
Tallinna Ülikooli
tantsutudengite diplomitööd
Kanuti Gildi SAAL
25

R 18.05

18.00
Kajakas
Von Krahl
200/150

19.00
ГЕП
NO88
150/100

L 19.05

16.00
Nafta! Ver. 1.2
NO93
Külalisetendus Vanemuise
suures majas
150/100

18.00
Kajakas
Von Krahl
200/150

19.00
Nafta! Ver. 1.2
NO93
Külalisetendus Vanemuise
suures majas
150/100

19.30
Tallinna Ülikooli
tantsutudengite diplomitööd
Kanuti Gildi SAAL
25

P 20.05

18.00
Kajakas
Von Krahl
200/150

E 21.05

19.00
Hirvekütt
NO90
Külalisetendus Tartu
Sadamateatris
150/100

T 22.05

18.00
Kajakas
Von Krahl
200/150

19.00
Hirvekütt
NO90
Külalisetendus Tartu
Sadamateatris
150/100

19.30
Teise korruse filmid
Rait Siska
Kanuti Gildi SAAL

K 23.05

18.00
Kajakas
Von Krahl
200/150

19.00
Hirvekütt
NO90
Külalisetendus Tartu
Sadamateatris
150/100

N 24.05

19.00
ГЕП
NO88
150/100

19.30
The Story of M.&M. Part II
Mairika Plakso/Margus
Toomla
Kanuti Gildi SAAL
90/50

R 25.05

19.00
ГЕП
NO88
150/100

19.30
The Story of M.&M. Part II
Mairika Plakso/Margus
Toomla
Kanuti Gildi SAAL
90/50

L 26.05

19.00
ГЕП
NO88
150/100

T 29.05

19.00
ГЕП
NO88
150/100

19.30
Sündmuste Horisont
Katrin Essenson/Mari Savitski
Kanuti Gildi SAAL
90/50

K 30.05

19.00
ГЕП
NO88
150/100

N 31.05

19.00
ГЕП
NO88
150/100

R 01.06

23.00
Briviba/Vabadus
Märtin Eihe/Kaja Kann/Aigars Apinis (Riia-Tallinn)
Kanuti Gildi SAAL
90/50

L 02.06

23.00
Shoot Somebody
1-minutiliste tantsufilmide
festival

14.06-29.06

Eesti naiste laulud
Von Krahl
Naissaare Omari küün
370

28.06-14.07

Kuningas Ubu
NO91
Haapsalu lennuväli
250/200

Piletid müügil: teatri NO99 lavastustele NO99 kassas (Sakala 3, 66 05 051) ja Piletimaailmas, Von Krahli teatri ja Kanuti Gildi SAALi lavastustele Von Krahli kassas (Rataskaevu 10, 62 69 090), kodulehel (www.vonkrahli.ee) ja Piletilevis ning SAALi jaoks ka Piletimaailmas, NYIDI kontserditele Piletimaailmas.